

GMO i Hrvatska

Dr. sc. *Mirela Holy*
Zastupnica u Hrvatskom saboru

Genetski modificirani organizmi, posebno hrana, odnosno živi modificirani organizmi koji nastaju u laboratorijima rekombinantnom DNK tehnologijom u svijetu izazivaju velike prijepore i sukobe te treba naglasiti da ni države Europske Unije nemaju zajednički stav i zajedničku politiku prema genetski modificiranim organizmima. Neke europske zemlje zagovaraju prilično liberalnu politiku prema GMO-ima, pa i prema ispuštanju živih GMO-a u okoliš, dok neke druge europske države koje imaju jaku poljoprivrednu tradiciju i prehrambenu industriju imaju prilično negativan i konzervativan pristup GMO-ima i zalažu se za politiku restrikcija i slobodnog odlučivanja o zabranama GMO-a za svaku pojedinačnu državu. Vjerojatno zbog toga do današnjeg dana nije postignut konsenzus u EU-u oko ovog pitanja. Kada govorimo o međunarodnom okviru, s jedne strane imamo WTO, Svjetsku trgovinsku organizaciju, koja je sklona liberalizaciji GMO-a, koju se često optužuje kao zagovornicu interesa vrlo moćnih multinacionalnih kompanija koja imaju patente na GMO-e, s druge pak strane, imamo UN i UN-ove konvencije, koje baš nisu pretjerano prijateljski raspoložene prema ispuštanju živih GMO-a u okoliš. Imamo UN-ovu konvenciju o bioraznolikosti, kojom je usvojen Protokol o biosigurnosti, tzv. Kartagenski protokol. Kartagenski protokol je prvi međunarodno-obvezujući instrument koji regulira prekogranični prijenos (izvoz-uvoz), provoz, rukovanje i uporabu živih modificiranih organizama (LMO-a) koji mogu imati štetne utjecaje na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti uzimajući također u obzir i opasnosti po ljudsko zdravlje. Kartagenski protokol je u međunarodni politički kontekst uveo načelo predostrožnosti prema GMO-ima sve dok se ne dokaže kako takvi organizmi nemaju nikakav negativan učinak na bioraznolikost koja je najveće bogatstvo svijeta. Kada govorimo o stavovima domaće javnosti – hrvatska javnost je nedvosmisleno PROTIV genetski modificiranih organizama, pa se prilikom istraživanja javnog mišljenja u vrlo visokim postotcima, čak 92 % protivi hrani koja sadrži GMO-e, a posebice ispuštanju živih modificiranih organizama u okoliš. Čini se da je i politika u Hrvatskoj slijedila taj stav javnosti, pa su sve vladajuće elite do sada pokazivale priličnu podozrivost prema GMO-ima, ali i donekle popuštale pod pritiscima WTO-a.